

Judikatūras krājums

Lieta T-309/21

TC
pret
Eiropas Parlamentu

Vispārējās tiesas (ceturrtā palāta paplašinātā sastāvā) 2023. gada 7. jūnija spriedums

Institucionālās tiesības – Noteikumi par Parlamenta deputātu izdevumiem un piemaksām –
Parlamentārās palīdzības piemaksa – Nepamatoti izmaksāto summu atgūšana –
Saprātīgs termiņš – Pierādīšanas pienākums – Tiesības tikt uzklausītam – Personas datu
aizsardzība – Regulas (ES) 2018/1725 9. pants – Civildienesta noteikumu 26. pants

1. *Atcelšanas prasība – Fiziskas vai juridiskas personas – Interese celt prasību – Radušās un pastāvošās intereses nepieciešamība – Tiesvedības laikā pieņemts lēmums apstrīdēto tiesību aktu daļēji atsaukt vai aizstāt – Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas (LESD 263. pants)*

(skat. 38. un 39. punktu)

2. *Eiropas Parlaments – Locekļi – Izmaksas un piemaksas – Parlamentārās palīdzības piemaksa – Pārbaude par parlamentārās palīdzības piemaksu izmantošanu – Pierādīšanas pienākums (Eiropas Parlamenta Prezidija lēmuma attiecībā uz Eiropas Parlamenta deputātu nolikuma īstenošanas pasākumiem 33. panta 1. punkta otrais teikums un 68. pants)*

(skat. 49.–53. un 89. punktu)

3. *Eiropas Savienības budžets – Finanšu regula – Savienības prasījumu atgūšana no trešām personām – Paziņojuma par parādu paziņošanas termiņš – Tiesību aktā precizēts termiņš paziņojuma par parādu nosūtīšanai parādniekam – Saprātīga termiņa princips – Piemērojamība – Neesamība (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas 2018/1046 98. panta 2. punkta otrā daļa)*

(skat. 61. un 62. punktu)

4. *Eiropas Parlaments – Locekļi – Izmaksas un piemaksas – Nepamatoti izmaksāto summu atgūšana – Tiesības tikt uzklausītam, pirms tiek pieņemts jebkāds lēmums, kas var negatīvi ietekmēt Parlamenta locekli – Lūgums paziņot nepieciešamo informāciju apsvērumu formulēšanai – Ietveršana*

(Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkts)

(skat. 89. un 90. punktu)

5. *Eiropas Parlaments – Locekļi – Izmaksas un piemaksas – Nepamatoti izmaksāto summu atgūšana – Tiesības tikt uzklausītam, pirms tiek pieņemts jebkāds lēmums, kas var negatīvi ietekmēt Parlamenta locekli – Iestādes pieprasījums loceklim sniegt apsvērumus par informāciju, kas tam nav pieejama – Tiesību tikt uzklausītam lietderīgās iedarbības garantija – Apjoms – Tiesības darīt zināmu informāciju loceklim – Ietveršana – Nosacījums – Tiesību uz personas datu aizsardzību un tiesību tikt uzklausītam salāgošana (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas 2018/1725 9. pants)*

(skat. 112.–117. punktu)

Rezumējums

Ar 2019. gada 7. marta spriedumu L/Parlaments¹ Vispārējā tiesa atcēla Eiropas Parlamenta lēmumu, ar ko personas L, kura bija strādājusi pie prasītāja – Eiropas Parlamenta deputāta TC – kā reģistrēts deputāta palīgs (turpmāk tekstā – “RDP”), līgums tika izbeigts uzticības saiknes zuduma dēļ, jo šis RDP nebija ievērojis noteikumus par atļaujām veikt ārējas darbības. Proti, Vispārējā tiesa konstatēja – no lietas materiāliem izriet, ka prasītājam ne tikai bija zināms par RDP ārējām darbībām, bet viņš bijis to tiešais iniciators.

Pēc šī sprieduma Parlamenta ģenerālsekretārs informēja prasītāju par nepamatoti izmaksāto summu atgūšanas procedūras sākšanu² attiecībā uz parlamentāro palīdzību, ko apelācijas sūdzības iesniedzējam sniedzis RDP. Viņš arī aicināja prasītāju divu mēnešu laikā iesniegt apsvērumus un pierādījumus, lai atspēkotu Parlamenta provizoriskos secinājumus par ārējām darbībām, ko bija veicis RDP, un pierādīt, ka šajā laikposmā tas faktiski bija pildījis reģistrēta deputāta palīga funkcijas. Atbildot prasītājs nosūtīja Parlamentam apsvērumus un papildu pierādījumus, vienlaikus lūdzot Parlamentu iesniegt vairākus dokumentus un informāciju saistībā ar RDP personas lietu, RDP sarakstes ar Parlamenta pārstāvjiem par viņa darbu kopijas un lietas, kurā tika pasludināts 2019. gada 7. marta spriedums, pilnos materiālus. Parlaments daļēji apmierināja prasītāja lūgumus iesniegt dokumentus un informāciju.

Ar 2021. gada 16. marta lēmumu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) Parlamenta ģenerālsekretārs uzskatīja, ka saistībā ar RDP nodarbinātību šī iestāde ir segusi nepamatotu izmaksu summu un ka tā ir jāatgūst no prasītāja³. Tādēļ Parlamenta Finanšu ģenerāldirektorāta ģenerāldirektors 2021. gada 31. martā izdeva debetnotu šīs summas atgūšanai.

Izskatot prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, ko Vispārējā tiesa apmierina, tā lemj par parādnieka tiesībām atsaukties uz saprātīga termiņa principa pārkāpumu, ja iestāde tam nosūta paziņojumu par parādu Finanšu regulā noteiktajā piecu gadu termiņā, vēlreiz apstiprina, cik svarīgi ir ievērot principu par tiesībām tikt uzklausītam Parlamenta sāktajās parlamentārās palīdzības izdevumu

¹ Spriedums, 2019. gada 7. marts, L/Parlaments (T-59/17, EU:C:2019:140).

² Saskaņā ar Parlamenta Prezidija lēmuma (2008. gada 19. maijs un 9. jūlijs) attiecībā uz Eiropas Parlamenta deputātu nolikuma īstenošanas pasākumiem (OV 2009, C 159, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “NĪP”) 68. pantu.

³ Saskaņā ar NĪP 68. panta 1. punktu.

atgūšanas procedūrās pret tā locekļiem, un, visbeidzot, izlemj vēl nebijušu jautājumu par tiesībām, pamatojoties uz tiesību tikt uzklausiņam garantiju, atsaukties uz sabiedrības interešu apsvērumiem, lai panāktu personas datu nodošanu.

Vispārējās tiesas vērtējums

Pirmkārt, Vispārējā tiesa noraida pamatu par saprātīga termiņa ievērošanas principa pārkāpumu, jo Parlaments apstrīdēto lēmumu esot balstījis uz lietas L/Parlaments datiem, kurā prasības pieteikums tika iesniegts 2017. gada aprīlī.

Šajā ziņā tā atgādina, ka Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 1. punktā ir noteikts saprātīga termiņa ievērošanas princips, kas ir tiesību uz labu pārvaldību neatņemama sastāvdaļa, un – ja tiesību normās nav ietverts atbilstošs regulējums – saprātīgs termiņš ir jāievēro visos gadījumos, kad tiesiskās drošības princips vai tiesiskās palāvības aizsardzības princips neļauj Savienības iestādēm un fiziskajām vai juridiskajām personām rīkoties bez jebkāda ierobežojuma laikā. Savukārt, ja administrācija rīkojas termiņā, kas tai ir īpaši noteikts tiesību aktā, nevar pamatoti apgalvot, ka ir pārkāptas prasības, kas izriet no tiesībām uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā.

Atšķirībā no agrākā tiesiskā regulējuma⁴ šajā lietā piemērojamajā regulējumā⁵ ir noteikts, ka kredītrīkotājs nosūta debetnotu uzreiz pēc debitoru parāda summas konstatēšanas un vēlākais piecu gadu laikā, sākot no brīža, kad Savienībai ir iespēja pieprasīt parāda apmaksu.

Līdz ar to šajā lietā nav jāatsaucas uz saprātīga termiņa ievērošanas principu, lai novērtētu termiņu, kurā paziņojums par parādu tika nosūtīts. Turklāt Vispārējā tiesa norāda, ka, pirmām kārtām, paziņojums par parādu prasītājam tika nosūtīts uzreiz pēc prasījuma konstatēšanas apstrīdētajā lēmumā un ka, otrām kārtām, brīdis, kad Parlaments varēja izvirzīt savu prasījumu, sakrīt ar prasības pieteikuma iesniegšanu lietā L/Parlaments vai ar sprieduma pasludināšanu pēdējā minētajā lietā, tātad Parlaments ir ievērojis spēkā esošajā Finanšu regulā paredzēto piecu gadu termiņu.

Otrkārt, Vispārējā tiesa apmierina iebildumu saistībā ar tiesību tikt uzklausiņam pārkāpumu. Vispirms tā atgādina, ka ikvienas personas tiesības tikt uzklausiņai, pirms tiek veikts kāds individuāls pasākums, kas to varētu nelabvēlīgi ietekmēt, īpaši garantē NĪP⁶, saskaņā ar kuriem attiecīgais deputāts tiek uzklausiņts pirms jebkāda lēmuma pieņemšanas šajā jomā. Šīs tiesības ikvienai personai garantē iespēju administratīvajā procesā un pirms ikviena tāda lēmuma pieņemšanas, kurš var nelabvēlīgi ietekmēt tās intereses, lietderīgi un efektīvi izteikt savu viedokli.

Šajā gadījumā Vispārējā tiesa konstatē, ka vairāki prasītāja lūgumi Parlamentam sniegt dokumentus un informāciju tika noraidīti, izņemot dokumentus, kas attiecas uz RDP līguma izbeigšanu.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (2012. gada 25. oktobris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu (OV 2012, L 298, 1. lpp.) un Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 1268/2012 (2012. gada 29. oktobris) par Regulas Nr. 966/2012 piemērošanas noteikumiem (OV 2012, L 362, 1. lpp.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV 2018, L 193, 1. lpp.), 98. panta 2. punkts.

⁶ NĪP 68. panta 2. punkts.

Tā atgādina, ka gadījumā, ja pastāv šaubas par parlamentārās palīdzības izdevumu, kas samaksāti RDP, pareizu izmantošanu, Parlamenta deputātam ir jāpierāda, ka RDP viņa labā ir strādājis saistībā ar viņa parlamentāro pilnvaru īstenošanu visā laikposmā, kurā šie izdevumi tika segti. Turklāt, ja deputāts tiek aicināts iesniegt šādus pierādījumus, viņam noteiktajā termiņā ir jāpaziņo Parlamentam tā rīcībā esošā informācija. Ja citi apstākļi šķiet atbilstoši, tas var lūgt tos paziņot Savienības iestādēm, struktūrām un aģentūrām, kuru rīcībā tie ir, pamatojoties uz tiesībām tikt uzklusītam, ja tie attiecas uz informāciju, kas nepieciešama, lai ļautu deputātam lietderīgi un efektīvi paust savus apsvērumus par plānoto atgūšanas pasākumu. Parlaments, kas saņem šādu lūgumu, nevar atteikties sniegt pieprasītos datus, nepārkāpjot tiesības tikt uzklusītam, ja vien šī atteikuma nolūkā tas neatsaucas uz iemesliem, kurus var uzskatīt par pamatotiem, ņemot vērā, pirmām kārtām, lietas apstākļus un, otrām kārtām, piemērojamos noteikumus.

Tālab Vispārējā tiesa pārbauda, vai Parlamenta norādītie iemesli nepaziņot prasītāja pieprasītos datus ir pamatoti.

Pirmkārt, Vispārējā tiesa neatzīst par pamatotiem iemeslus, ko Parlaments izvirzījis, lai noraidītu prasītāja lūgumu nosūtīt “visas 2015., 2016. un 2019. gada elektroniskā pasta vēstules” un viņa saraksti ar Parlamenta kompetentajiem dienestiem par RDP darbu. Tā atgādina, ka savu darbu katra iestāde organizē, ievērojot tai piemērojamos noteikumus, un ka tā var izdot rīkojumu, un uzskata, ka šajā lietā Parlaments varēja ierobežot deputātu elektroniskā pasta vēstulju glabāšanas laikposmu, ļaujot viņiem tās saglabāt personas lietās. Tomēr Vispārējā tiesa nosaka, vai šajā gadījumā šī politika ir īstenota tādā veidā, kas nodrošina tiesību tikt uzklusītam ievērošanu.

Tā konstatē, ka kopš 2016. gada sākuma Parlaments zināja par konflikta situāciju starp prasītāju un RDP saistībā ar to, ka viņš veica – vai neveica – savu darbību prasītāja labā, ievērojot noteikumus, kas reglamentē parlamentāro palīdzību. Līdz ar to no šī brīža Parlamentam bija jānodrošina to elektroniskā pasta vēstulju saglabāšana, kuras varētu pierādīt precīzu RDP darbību raksturu atlaišanas procedūras norises laikā un, ja tā būtu saistīta ar citām tiesvedībām vai administratīvām procedūrām, piemēram, atgūšanas procedūru, – tik ilgi, kamēr šīs citas procedūras vēl nav pabeigtas.

Turklāt iespēja pašam veikt arhivēšanu nevar atbrīvot Parlamentu no pienākuma nodrošināt jebkuras attiecīgās elektroniskā pasta vēstules glabāšanu, lai konstatētu, ka saskaņā ar iestādes izstrādātajiem noteikumiem RDP savu darbību faktiski ir veicis vienīgi Parlamenta deputāta, pie kura viņš bija norīkots, labā tiešā saistībā ar viņa parlamentāro pilnvaru izmantošanu. Vispārējā tiesa piebilst, ka šī iespēja nevar atbrīvot Parlamentu no pienākuma nosūtīt šādi saglabātās elektroniskā pasta vēstules, ja, piemērojot tiesības tikt uzklusītam, kurām Savienības tiesību sistēmā ir fundamentāls raksturs, to lūdz attiecīgais Parlamenta deputāts, pret kuru, kā tas ir šajā lietā, ir sāktā atgūšanas procedūra par parlamentārās palīdzības līdzekļu nelikumīgu izmantošanu.

Otrkārt, Vispārējā tiesa neatzīst par pamatotiem iemeslus, ko Parlaments izvirzījis, lai noraidītu prasītāja pieteikumu par RDP “personas lietu” (visi dokumenti, kas saistīti ar viņa pieņemšanu darbā un darbu), tostarp informāciju par to, cik reižu viņam ir lūgta Parlamenta aizsardzība, un viņa darba apmeklējuma datus, kurus var iegūt no viņa piekļuves kartes Parlamentam.

Attiecībā uz pamatojumu, ka šo datu nosūtīšana ir bijusi pretrunā regulai par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti⁷, protams, Vispārējā tiesa piekrit, ka, tā kā šiem datiem bija jākalpo prasītāja aizstāvībai piedziņas procedūrā, tā pieprasītos datus nevar uzskatīt par “vajadzīgiem, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot adresātam likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras”⁸. Šī paša iemesla dēļ nevar uzskatīt, ka minēto datu nosūtīšana prasītājam atbilstu “konkrētam mērķim sabiedrības interesēs”⁹.

Tomēr Vispārējā tiesa norāda, ka lūgums sniegt apsvērumus, ko Parlaments nosūtīja prasītājam, lai viņš varētu īstenot savas tiesības tikt uzklausītam, šajā lietā ir balstīts uz šīs iestādes rīcībā esošo informāciju, kura attiecīgā gadījumā prasītājam nebija zināma, vai uz informāciju, kura prasītājam bija zināma, kad viņš bija RDP tiešais priekšnieks, bet kuras vairs nav viņa rīcībā.

Līdz ar to, ņemot vērā nozīmi, kāda ir atzīta tiesībām tikt uzklausītam, apstākļi, ka šāda informācija var atrasties RDP “personas lietā”, pats par sevi nevar būt šķērslis šīs informācijas paziņošanai prasītājam, lai viņš varētu lietderīgi un efektīvi formulēt savus apsvērumus, īstenojot minētās tiesības.

Proti, tiesības uz personas datu aizsardzību nav absolūtas tiesības, bet ir jāaplūko kopsakarā ar to funkciju sabiedrībā un šajā ziņā ir jālīdzsvaro ar citām pamattiesībām saistībā ar procedūru, kas katrai no iesaistītajām tiesībām piešķir vietu, kāda tām, ņemot vērā lietas faktus, ir Savienības tiesību sistēmā saskaņā ar samērīguma principu. Nepieciešamību nodrošināt šādu līdzsvaru starp tiesībām uz personas datu aizsardzību un citām pamattiesībām, kas atzītas šajā tiesību sistēmā, Savienības likumdevējs ir uzsvēris regulā par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti¹⁰, kuras ekvivalents ir regula par personas datu aizsardzību Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās.

Vispārējā tiesa secina, ka nevar atzīt, ka Parlaments var aicināt prasītāju lietderīgi un efektīvi izteikties par informāciju, kas attiecīgā gadījumā ir ietverta RDP lietas materiālos, kā šajā lietā – nedodot viņam piekļuvi šai informācijai, pēc tam, kad ir līdzsvarotas, pirmām kārtām, RDP intereses, lai viņa dati netiktu nodoti trešām personām, un, otrām kārtām, prasītāja interese lietderīgi un efektīvi iesniegt savus apsvērumus pret viņu sāktajā atgūšanas procedūrā.

Attiecībā uz pamatojumu, ka šo datu nosūtīšana ir bijusi pretrunā Eiropas Savienības Civildienesta noteikumiem par ierēdņu un darbinieku personas lietām¹¹, kas piemērojami deputātu palīgiem, Vispārējā tiesa konstatē, ka pret prasītāju, kurš turklāt ir atsevišķu attiecīgo dokumentu autors kā RDP tiešais priekšnieks, nevar atsaukties uz attiecīgo dokumentu konfidencialitāti, ciktāl tas ir nepieciešams, lai prasītājs varētu īstenot savas tiesības tikt uzklausītam.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV 2018, L 295, 39. lpp.).

⁸ Regulas 2018/1725 9. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

⁹ Regulas 2018/1725 9. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.) 4. apsvērumus.

¹¹ Grozītās Regulas Nr. 31 (EEK), 11 (EA EK), ar kuru nosaka Eiropas Ekonomikas kopienas un Eiropas Atomenerģijas kopienas Civildienesta noteikumus un Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību, 26. pants.

Visbeidzot, treškārt, Vispārējā tiesa neatzīst par pamatotiem iemeslus, ko Parlaments izvirzījis, lai noraidītu prasītāja lūgumu par lietas materiāliem lietā, kurā pasludināts 2019. gada 7. marta spriedums. Proti, par to, ka Vispārējā tiesa ir anonimizējusi RDP tiesvedībā, kurā tika pasludināts šis spriedums, jāatgādina, ka anonimizēšanas mērķis ir neminēt lietas dalībnieka uzvārdu vai citu attiecīgajā tiesvedībā minēto personu uzvārdus vai arī citus datus ar lietu saistītajos dokumentos, kas ir pieejami sabiedrībai. Savukārt Vispārējās tiesas piešķirtā anonimitāte neattiecas uz tās informācijas konfidencialitāti, kas pievienota lietas materiāliem ārpus šīs procedūras attiecībās starp lietas dalībniekiem un trešām personām. Tādējādi ar Vispārējās tiesas lēmumu par anonimitāti Parlamentam nebija aizliegts nosūtīt prasītājam dokumentus, kuri iesniegti tiesvedībā, kurā pasludināts 2019. gada 7. marta spriedums, un kuriem varēja būt nozīme prasītāja tiesību tikt uzklusītam īstenošanā.